

Praha 28. 6. 2011

32

Činnost oboru gynekologie a péče o ženy v roce 2010

Activity of branch of gynaecology and medical care of women in 2010

Souhrn

Průměrný počet lékařů gynekologů na 10 000 žen zůstal v roce 2010 stejný jako v předchozím roce (3,0). Celkový počet ošetření na 1 lékaře i počet registrovaných pacientek připadající na 1 lékaře se snížil. Přes polovinu žen ve věku 15–49 let užívá hormonální nebo nitroděložní antikoncepci. Zvýšil se absolutní i relativní počet pacientek s nově zjištěným karcinomem. V roce 2010 bylo v ČR evidováno 115 236 porodů a 182 998 gynekologických operací.

Summary

The average number of physicians gynaecologists per 10 000 women in 2010 was 3.0. The total number of examinations per 1 physician and the number of registered patients per 1 physician declined. Over one half of women aged 15 to 49 years used hormonal or IUD contraception. The absolute and relative numbers of patients with newly diagnosed carcinoma increased. In 2010 there were 115 236 deliveries and 182 998 gynaecological surgeries recorded in the CR.

Zdrojem dat pro tuto aktuální informaci byl roční statistický výkaz A (MZ) 1-01, který je součástí programu statistických zjišťování Ministerstva zdravotnictví a který vyplňují všechny ambulantní gynekologické ordinace včetně ambulantních částí nemocnic, a dále roční výkaz L (MZ) 1-02 doplňková tabulka pro ženská oddělení nemocnic.

Mezi roky 2009 a 2010 se zvýšil počet registrovaných gynekologických pracovišť (1 564 v roce 2010 a 1 558 v roce 2009), naopak počet pracovišť, za která byl odevzdaný roční výkaz se snížil, na 1 466 (v roce 2009 to bylo 1 475 pracovišť). Procento sběru výkazů bylo 93 %, zatímco v roce 2009 necelých 95 %.

Činnost oboru gynekologie v ambulantní péči

V roce 2010 pracovalo v České republice v gynekologických ambulantních ordinacích, které odevzdaly výkaz o činnosti, 1 633 lékařů a 2 030 zdravotnických pracovníků nelékařů s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu. Jedná se o průměrné roční přepočtené počty pracovníků (úvazky). Počet lékařů i zdravotnických pracovníků nelékařů proti předchozímu roku mírně vzrostl. Z celkového počtu lékařů jich 82 % pracovalo jako praktický lékař gynekolog a 18 % v ordinacích odborné gynekologie.

Průměrný počet lékařů na deset tisíc žen zůstal stejný jako v předchozích letech, a to 3,0. Nejnižší je v kraji Středočeském (2,1), nejvyšší, nebereme-li v úvahu Hl. m. Prahu (5,2), v Jihomoravském (3,7). Zdaleka nejvyšší podíl odborných gynekologů je mezi ambulantními gynekology v Hl. m. Praze (více než čtvrtina), a ve Zlínském kraji (téměř 24 %). Naopak nejnižší v krajích Středočeském (4 %), Ústeckém a Moravskoslezském (necelá desetina).

Celkové počty ošetření i registrovaných pacientek na gynekologických pracovištích se snížily na zhruba 10 249 tisíc ošetření a 4 395 tisíc registrovaných pacientek. Průměrné hodnoty pro celou ČR byly 6 277 ošetření a 2 692 registrovaných pacientek na jednoho lékaře. Nejvíce ošetření na jednoho lékaře (průměrný roční přepočtený úvazek) bylo evidováno v kraji Libereckém (7 842), nejvíce registrovaných pacientek v kraji Pardubickém (3 605). Nejméně ošetření i registrovaných pacientek na jednoho lékaře bylo vykázáno v Hl. m. Praze (5 302 ošetření a 1 784 registrovaných pacientek). Na jednu registrovanou pacientku připadalo ve sledovaném roce průměrně 2,33 ošetření-vyšetření. Stejně jako v předchozích letech připadalo nejvíce ošetření na jednu registrovanou pacientku v Praze (2,97), naopak nejméně ve Zlínském kraji (1,84).

I v tomto roce se snížil počet a podíl žen fertilního věku (15–49 let) užívajících lékařem řízenou hormonální antikoncepci (jedná se o informace z evidence gynekologických ordinací, tedy ne dle bydliště daných žen). Počet i podíl žen s antikoncepcí nitroděložní se naopak zvýšil. V roce 2010 byl evidován 1 345 tisíc žen užívajících lékařem řízenou hormonální nebo nitroděložní antikoncepci (1 358 tisíc v roce 2009), což je 53,1 % žen fertilního věku. Nejrozšířenější je užívání těchto forem antikoncepce mezi ženami v Olomouckém kraji (více než dvě třetiny) a Hl. m. Praze (téměř 62 %), nejméně ve Středočeském kraji (necelých 42 %) odkud ženy často dojíždějí za lékařem do Prahy. Převažuje antikoncepce hormonální nad nitroděložní. Nejvyšší je tato převaha v Ústeckém a ve Středočeském kraji (90 % lékařem řízené antikoncepce tvoří antikoncepce hormonální), nejnižší v Královéhradeckém kraji (hormonální antikoncepce představuje okolo 84 % lékařem řízené antikoncepce).

Neustále se snižuje počet návštěv porodních asistentek, v roce 2010 bylo provedeno 9 253 návštěv. Zvyklost návštěv porodních asistentek se kraj od kraje velmi liší, přičemž porodnost není takto rozdílná. Zatímco v Olomouckém kraji provedly porodní asistentky na tisíc žen fertilního věku kolem 17 návštěv, v Karlovarském, Pardubickém a Středočeském kraji jsou návštěvy porodních asistentek pouze výjimečné a na tisíc žen fertilního věku připadá méně než jedna návštěva. Částečně lze tyto mezikrajové rozdíly v počtu návštěv porodních asistentek vysvětlit existencí samostatných zařízení - návštěvní služba sestry, která mohou tyto služby také poskytovat a v některých krajích zřejmě většinu návštěv vykonávají právě tyto sestry.

Zvýšil se počet prekanceróz děložního hrdla (z 39 930 v roce 2009 na 43 555 prvně zjištěných případů), a to jak dysplazií nižšího stupně (nárůst o zhruba 8 %), tak dysplazií vyššího stupně (nárůst o 15 %). Dysplazie vyššího stupně tvoří přibližně pětinu všech prekanceróz děložního hrdla. Na deset tisíc žen bylo v tomto roce nově zjištěno 81 prekanceróz děložního hrdla. Snížil se počet prvně zjištěných karcinomů in situ, jedná se o karcinomy in situ prsu, hrdla děložního, endometria, vulvy a pochvy. Oproti roku 2009 se počet nově zjištěných karcinomů hrdla děložního, těla děložního, ovarií, prsu a ostatních gynekologických lokalizací zvýšil. Dle údajů z ročního výkazu o činnosti ZZ - obor gynekologie se nejčastěji jedná o karcinomy děložního těla.

Činnost ženských oddělení nemocnic

Na ženských odděleních nemocnic bylo v roce 2010 evidováno 115 236 porodů. Počet porodů na tisíc žen fertilního věku se snížil na 45 (v roce 2009 to bylo 46). Nejvíce porodů na 1 000 žen ve věku 15–49 let s trvalým bydlištěm v daném kraji bylo obdobně jako v předchozím roce v Hl. m. Praze (61,2) a nejméně v Karlovarském kraji (38,2). Rozložení četnosti porodů podle krajů je dáno obecně rozmístěním, velikostí a kvalitou porodnic. V souvislosti s těhotenstvím, potratem, porodem a šestinedělím bylo v tomto roce vykázáno celkem 5 mateřských úmrtí.

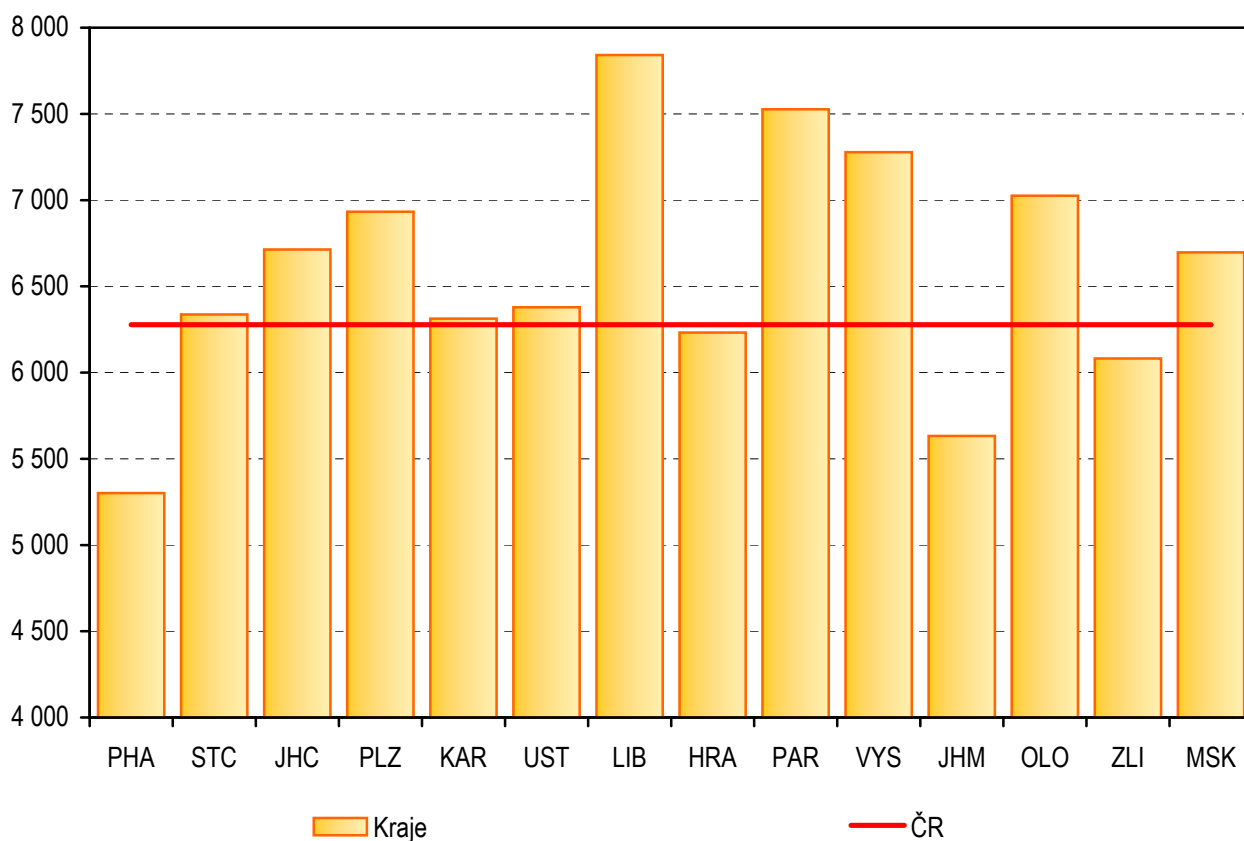
Provedeno bylo 183 tisíc gynekologických operací, což představuje v přepočtu 34 operací na tisíc žen. Nejvyšší byl tento ukazatel v Hl. m. Praze (47,6), nejnižší v kraji Vysočina (27,9). Započítávají se i ženy operované ambulantně a potraty. V souvislosti s gynekologickým onemocněním zemřelo na ženských odděleních 185 žen, z toho 45 operovaných.

Vypracovala: Mgr. Jana Wiesnerová

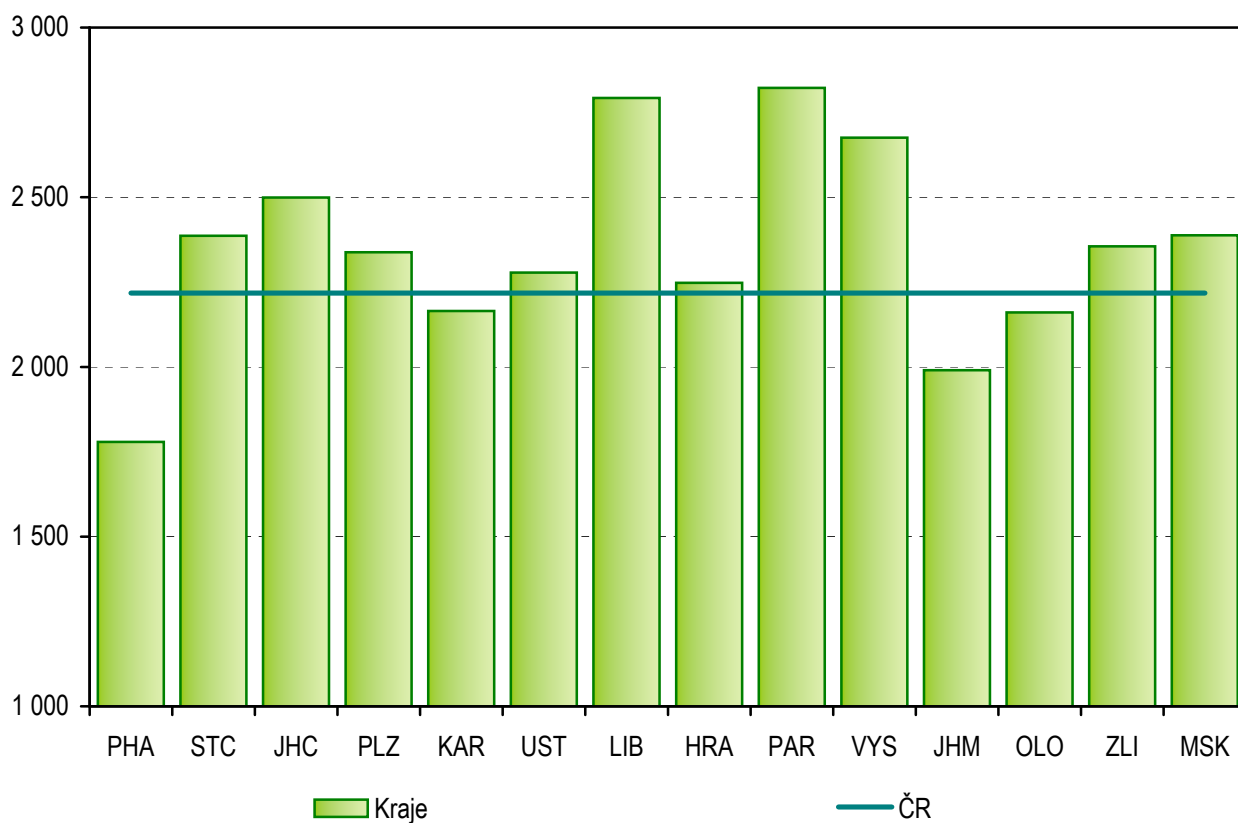
Činnost pracovišť gynekologie, 2010

Území, kraj	Lékaři (průměrný roční přepočtený počet)	Počet ošetření		Počet léčených pacientek ve sledovaném roce		Počet registrovaných pacientek	
		celkem	na 1 lékaře	celkem	na 1 lékaře	celkem	na 1 lékaře
Hl. m. Praha	333,02	1 765 511	5 302	592 386	1 779	594 154	1 784
Středočeský	136,01	861 834	6 337	324 597	2 387	425 694	3 130
Jihočeský	89,94	603 815	6 714	224 780	2 499	260 648	2 898
Plzeňský	76,68	531 585	6 933	179 276	2 338	231 507	3 019
Karlovarský	36,76	232 059	6 313	79 577	2 165	98 621	2 683
Ústecký	119,64	763 087	6 378	272 545	2 278	337 264	2 819
Liberecký	58,05	455 214	7 842	162 104	2 792	187 709	3 234
Královéhradecký	82,50	514 179	6 232	185 439	2 248	231 294	2 804
Pardubický	57,07	429 536	7 526	161 062	2 822	205 744	3 605
Vysočina	58,97	429 168	7 278	157 765	2 675	196 686	3 335
Jihomoravský	218,50	1 230 784	5 633	434 844	1 990	516 526	2 364
Olomoucký	104,38	733 333	7 026	225 518	2 161	292 890	2 806
Zlínský	81,63	496 456	6 082	192 277	2 355	270 483	3 314
Moravskoslezský	179,60	1 202 776	6 697	428 879	2 388	545 355	3 036
ČR	1632,75	10 249 337	6 277	3 621 049	2 218	4 394 575	2 692

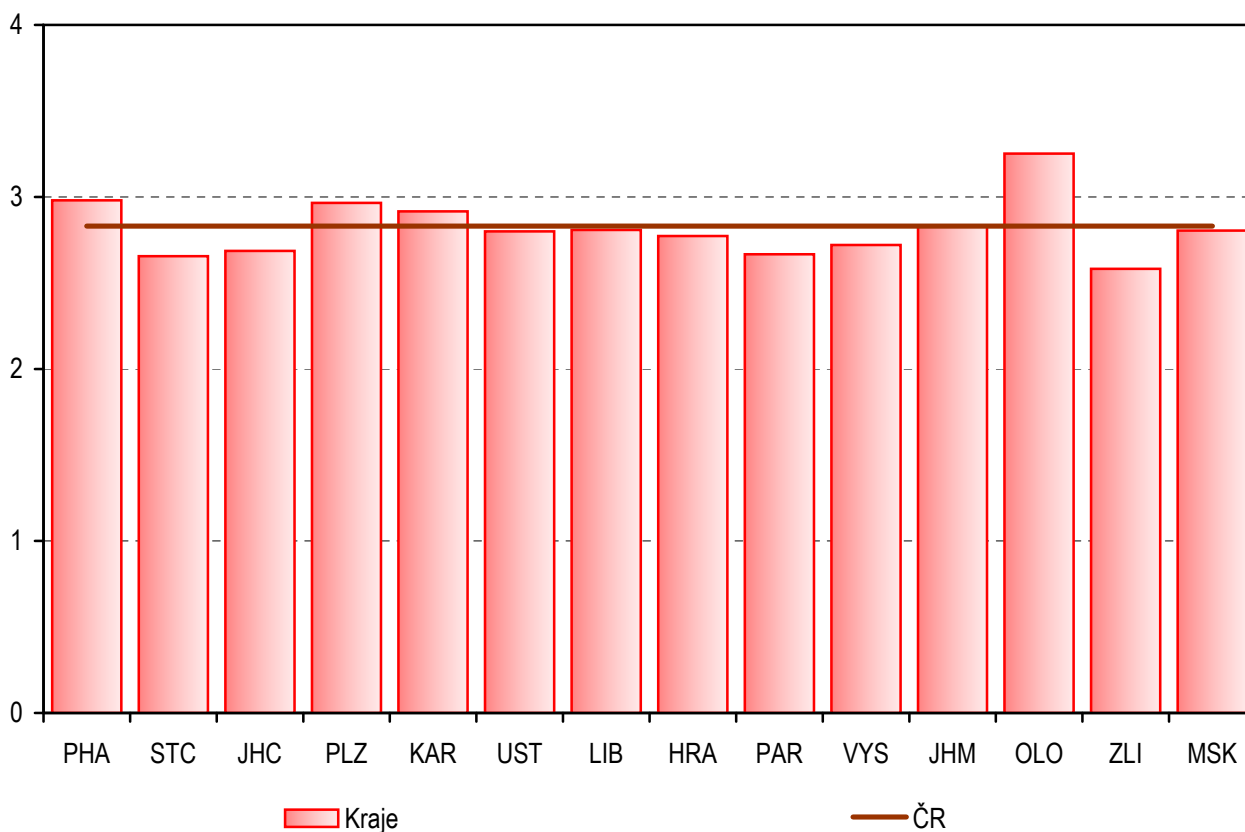
Počet ošetření na 1 lékaře v roce 2010

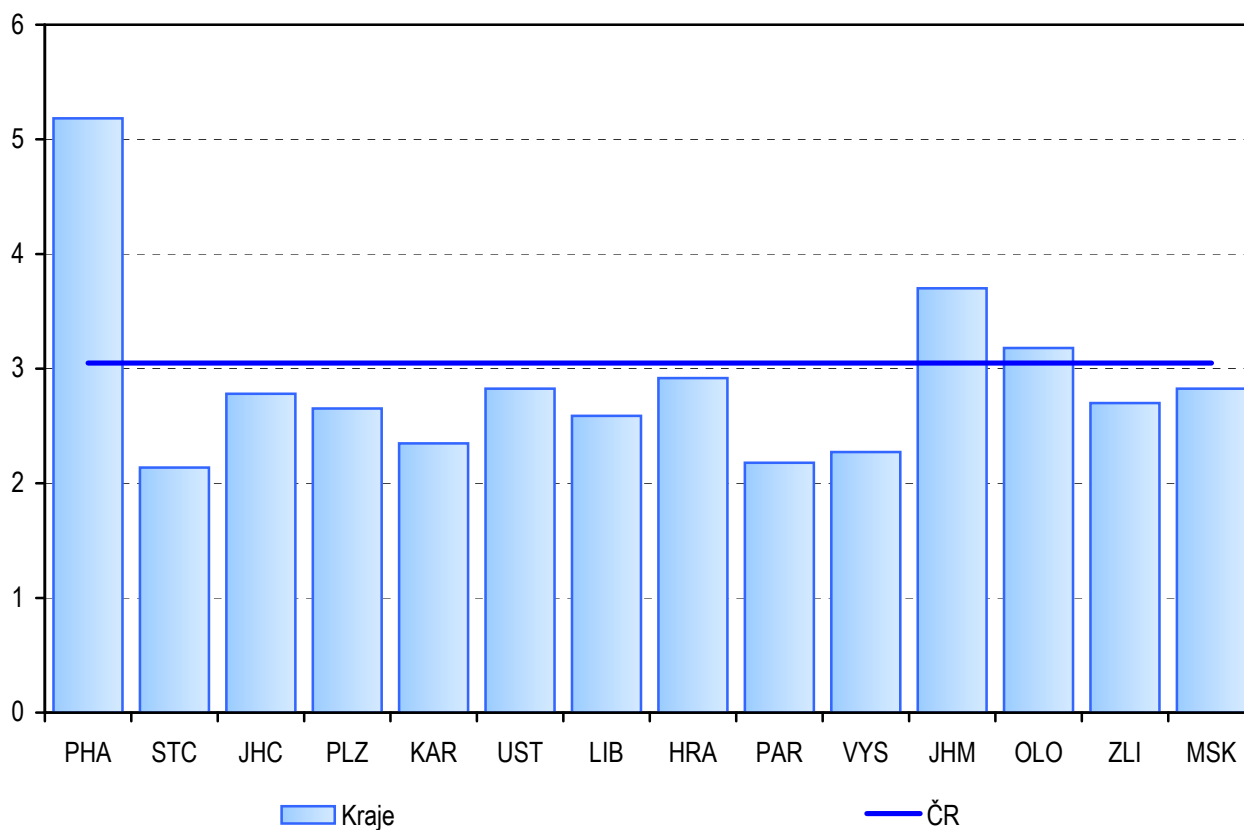
Počet léčených pacientek na 1 lékaře v roce 2010

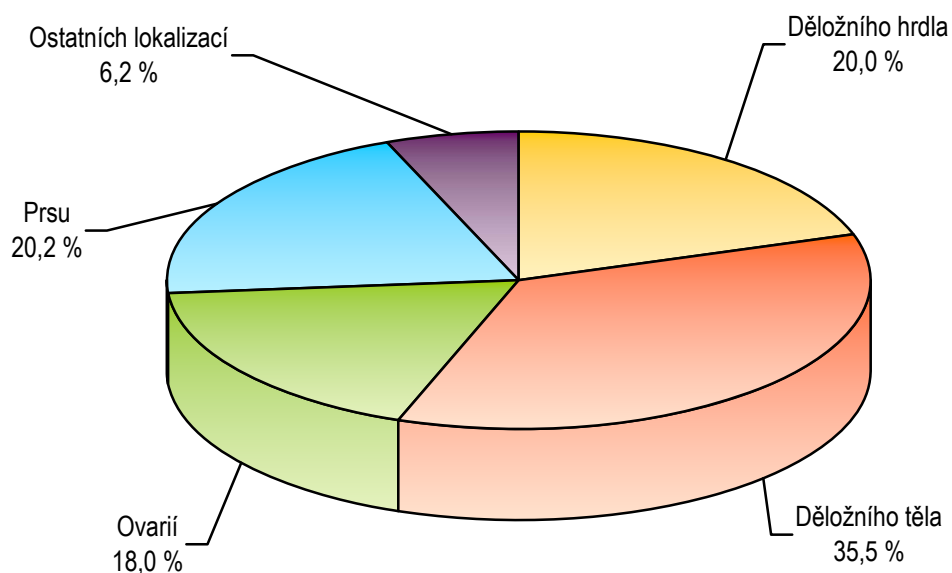
Počet ošetření na 1 léčenou pacientku v roce 2010

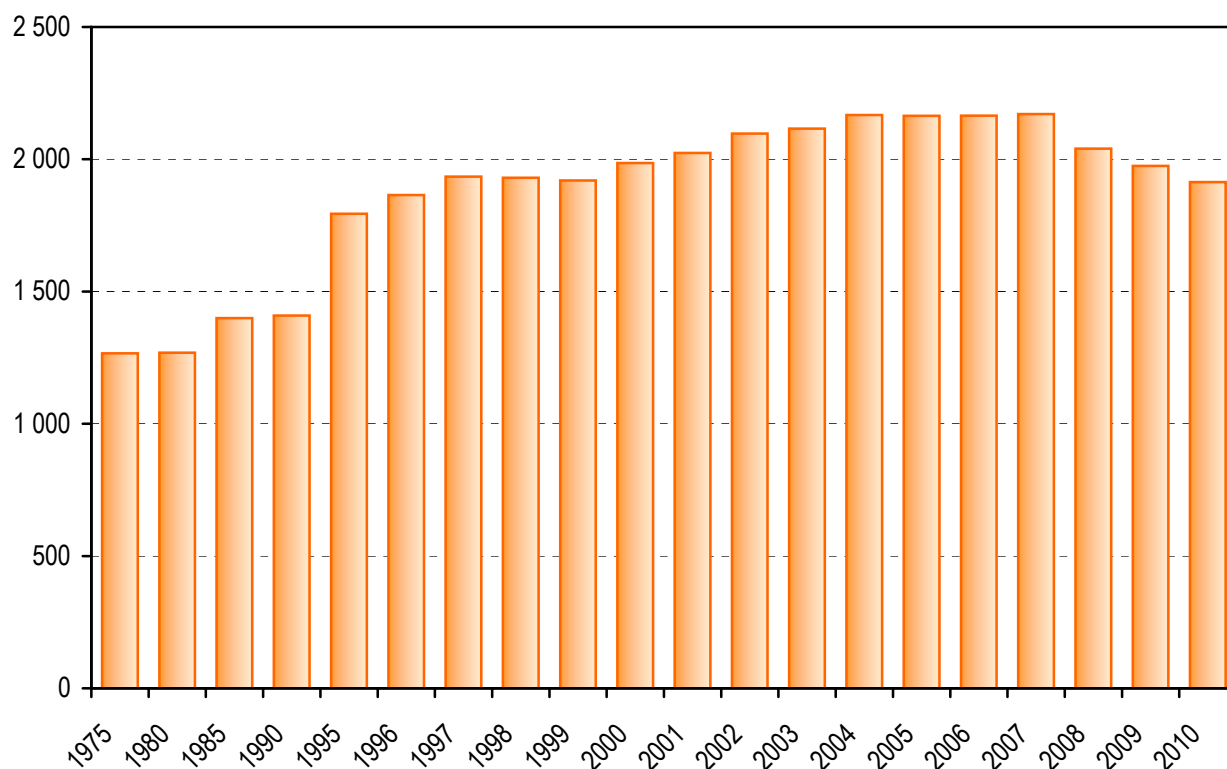
Počet úvazků lékařů na 10 000 žen v roce 2010

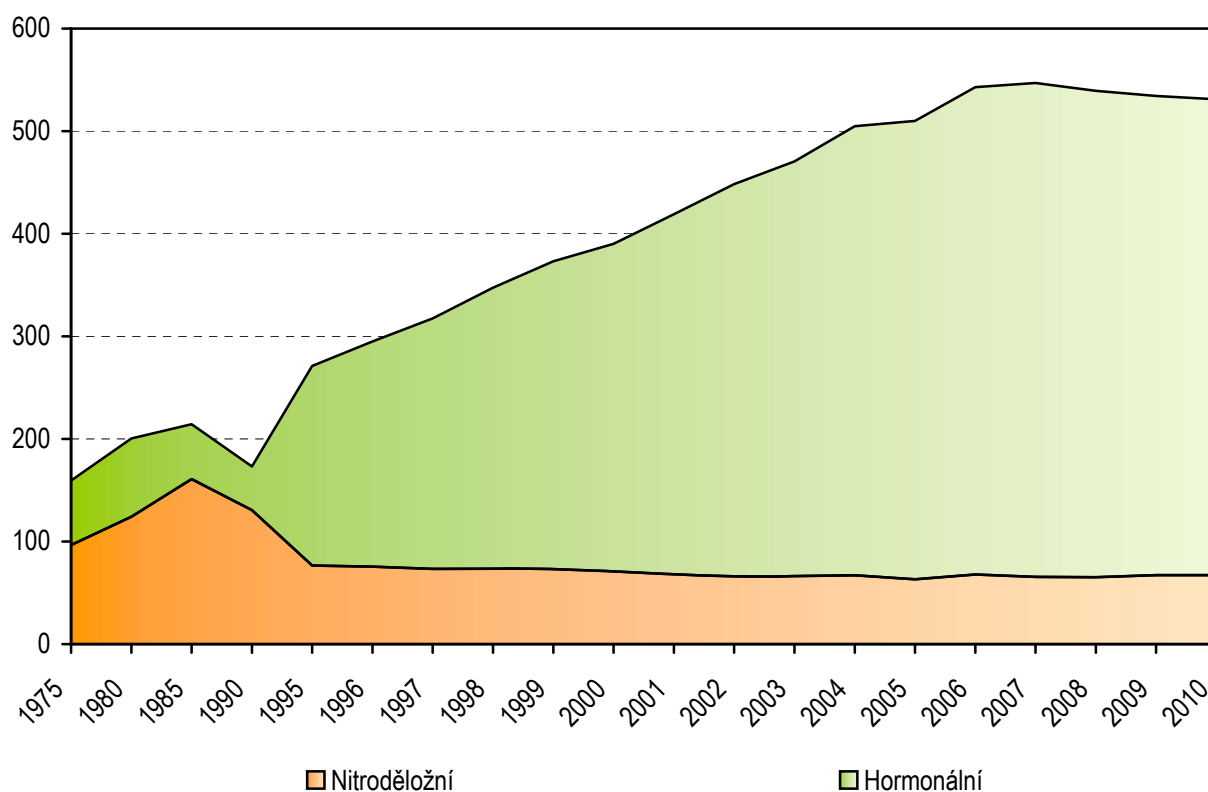
Podíl prvně zjištěných karcinomů, v roce 2010

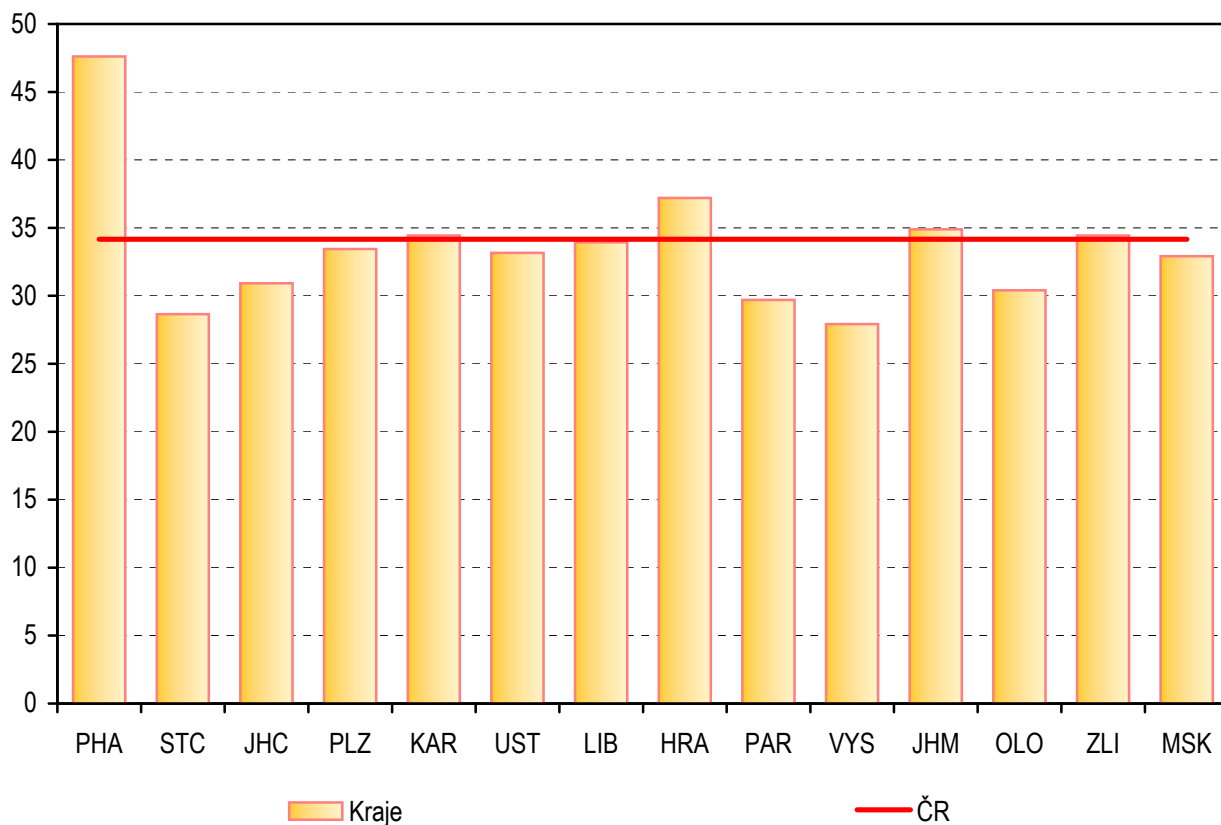
Vývoj počtu gynekologických ošetření-vyšetření na 1 000 žen v letech 1975–2010

Vývoj užívání antikoncepce na 1 000 žen fertilního věku v letech 1975–2010

Počet operovaných žen na 1 000 žen v roce 2010

Počet porodů na 1 000 žen fertilního věku v roce 2010

